

ПЕРЕДМОВА

Діаспора протягом всього ХХ-го століття і сьогодні є важливим чинником формування позитивного образу України в світі, репрезентації українських інтересів у країнах поселення, фактором сприяння розвитку Української державності. Саме вона, з її чітко визначеною національною ідентичністю, значною мірою сприяла збереженню наукових, культурних, національних традицій.

Події останніх десятиріч ХХ – першого десятиріччя ХХІ століття продемонстрували, що в умовах глобалізаційних процесів у світі українська діаспора може стати одним із чинників налагодження співпраці з іншими країнами. Одночасно, т.зв. четверта хвиля еміграції з України є важливим індикатором внутрішніх проблем держави, а частково – навіть фактором негативних процесів, пов'язаних з вихованням молодшого покоління, збереженням сімейно-шлюбних відносин тощо. Саме тому вивчення різних аспектів діяльності українців поза Україною сьогодні є одним із найважливіших дослідницьких напрямів.

До цього процесу варто долучитися не лише історикам, філологам, бібліологам, мистецтвознавцям, а й політологам, соціологам, психологам, філософам та іншим дослідникам, праці яких можуть створити більш цілісний образ “закордонної України”. Україна сьогодні все більше дізнається про закордонних українців, їх непересічний внесок у світову культуру і сприяти цьому процесу має діяльність наукових інституцій в Україні та діаспорі, які активно займаються науковим вивченням проблеми, серед яких діє й Інститут дослідження української діаспори Національного університету “Острозька академія”.

Пропонований випуск “Наукових записок” присвячений 45-літтю журналу “Український історик” – часопису, що видавався поза Україною від 1963 р., започаткований відомим українським американським вченим, Почесним професором і Почесним доктором Національного університету “Острозька академія”, а також Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича та Волинського національного університету ім. Лесі Українки др. Любомиром Романом Винарем. Заснувавши журнал, Редактор зумів залучити до співпраці в ньому практично всіх провідних дослідників історії України закордоном і беззмінно редагує видання протягом всіх цих років. Згодом “Український історик” об'єднав навколо себе вчених діаспори в Українське історичне товариство, яке, після відновлення Української незалежності здобуло собі прихильників і в Україні.

Співпрацю між Національним університетом “Острозька академія” та Українським історичним товариством на чолі з його багатолітнім керівником проф. Л. Винарем було започатковано у 1990-х рр. З ініціативи та за підтримки керівника УІТ, щиро підтриманої ректором Національного університету “Острозька академія” доктором психологічних наук, професором Ігорем Пасічником, в Академії у січні 2002 р. було засновано Інститут дослідження української діаспори під керівництвом А. Атаманенко. У вересні 2006 р. – створено єдину в Україні та діаспорі Кафедру історії української діаспори, почесним керівником якої було обрано проф. Л. Винара.

За підтримки Українського історичного товариства та інших наукових установ діаспори – Історичної секції Української вільної академії наук у США, Української американської асоціації університетських професорів, Світової наукової ради при Світовому конгресі українців та ін. Інститутом дослідження української діаспори було започатковано проведення що два роки міжнародних наукових конференцій “Українська діаспора: проблеми дослідження”, в яких беруть участь провідні дослідники діаспори з України та зарубіжжя.

До пропонованого збірника увійшли матеріали III Міжнародної наукової конференції “Українська діаспора: проблеми дослідження”, що відбулася у вересні 2008 року. Серед статей – публікації як вчених з України, так і з-поза неї. Таке поєднання зусиль дослідників, серед яких є й представники неукраїнської науки, вихованих на різних методологічних засадах та підходах до вивчення наукових проблем, на нашу думку, дозволить розширити дослідницькі обрії та доповнити загальну картину уявлень материкових науковців про закордонне українство.

Тематика статей визначила й традиційні для збірника рубрики.

Алла Атаманенко,
Директор Інституту дослідження української діаспори
Національного університету “Острозька академія”